

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЯ

Брой 11 • год. ХСII • 7 юни 2012 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

Доц. д-р
Георги
Митринов

**ПОМАШКИЯТ
ЕЗИК Е
ПОЛИТИЧЕСКО
ТВОРЕНИЕ**

На стр. 3

В РИМ

Тракийци поднесоха венец пред бюста на Капитан Петко Войвода

Делегация от Съюза на тракийските дружества поднесе венец пред бюст-памятника на Капитан Петко Войвода в Рим на 2 юни - Деня на Ботев и на загиналите за свободата и независимостта на България. В нея влизаха директорът на Тракий-

ския институт проф.-д-р Васил Проданов, членът на ръководството на СТДБ Милен Люцканов, председателят на русенското тракийско дружество Геновева Божкова и гл. редактор на в. „Тракия“ Соня Ангелова. Втори юни е и национален празник на

Италия, затова Рим беше особено празничен този ден.

Паметникът на Капитан Петко Войвода е открит в края на 2004 г. от тогавашния външен министър на България Соломон Паси, председателя на СТДБ Костадин Карамитрев и голяма делегация от тракийските дружества. По този начин тържествено е отбелязана и 160-годишнината от рождението на Войводата. Първоначалната идея за бюста принадлежи на българския посланик в Рим по онова време, който научава, че на хълма Джаниколо, където се възвисява паметникът на Джузепе Гарибaldi, общината планира да направи мемориална алея с бюстове на някои от най-изявените му сподвижници. Той предлага на българското Министерство на външните работи също да се включи, а Съюзът на тракийските дружества се заема с реализацията на идеята. Така благодарение на усилията на тракийци и на българските дипломати се появява паметникът на скъпия за всяко тракийско и българско сърце герой.

Историята разказва, че в началото на 1866 г. Петко Войвода посещава Италия, за да се срещне с Джузепе Гарибaldi, дори отсяда в неговия дом в Капрера. Престоява няколко месеца у тях, докато Гарибaldi го обучава на методите на революционната борба. По-късно пред биографа си Стою Шишков Войводата споделя: „Наставленията, които ми даде тоя прочут италиански юнак родолюбец, аз пазах строго и те ми помогнаха отпосле, па и аз самият почнах съвсем иначе да гледам на задачата си.“

Така се ражда прочутата гарибалдийска дружина, съставена от 220 италианци и 67 българи, която участва в Критското въстание.

Продължава на 8-ма стр.

• Прекрасен венец от лилии поднесе делегацията пред бюста на Капитан Петко Войвода.

ТОДОР КОРУЕВ

Този година програмата на столичния клуб „Тракия“ изобилства с представяния на книги. Факт, който сам по себе си свидетелства, че книжнината за Тракия, Родопите и Странджа се е умножила. Наистина в последните две години излязоха книги с исторически, географски, етнографски, езикови, родови проучвания за ония краища на отечеството, които бяха безвъзвратно загубени. Но нищо не бива да бъде забравено - както злочестата съдба на прогонените българи, така и историята, битът и поминъкът на селищата им. И докато десетилетия наред връзката на изоставе-

Доц. д-р Георги Митринов издаде книгата „Южнородопските български говори в Ксантийско и Поморорджинско“, а заедно с Лучия Антонова-Василева - Речник на българските говори в Южните Родопи, Драмско и Серско. Стоян Райчевски - ревностен изследовател на Тракия, Странджа и Родопите, представи двете си най-нови книги: „Старият Бургас“ и „Нестинарите“. Проф. Никола Великов обогати крайзнанието за Странджанско със селищната монография „Моето родно село“ за Голямо Буково, община Средец. Петра Мачева написа „Памет за Тракия“, родолюбива книга изповед, белязана от сърцето. Вели Чаушев с книгата си „Кафе в Зла-

Книги воюват със забравата

ните български селища с техните коренни жители - тракийските бежанци, бе прекъсната, сега вече е възможно потомците им да открият родните огнища на дедите си. Така че в литературата вече може да се разказва не само за миналото на тези „родни огнища“, а и за днешната им съдба, за тракийските светини, които все още са запазени. Първата листовица е книгата „Българските християнски селища в Западна (Беломорска) Тракия“ на Димитър Шалапатов, който „преначерта“ картата на Беломорска Тракия със съвременните наименования на селищата и българските им имена. Но за да направи това - да установи точното местоположение на над сто селища, - е трябвало да обходи много маршрути, да опише и фотографира параклиси, черкви, стари къщи, руини, крепости, паметни места, известни местности. Костадин Карамитрев нарекче изследването на Шалапатов „тъжна, увлекателна съвременна книга за родовите корени, пророческа книга“. И пред езиковедите се откри възможност да изследват говора на българите мохамедани, населяващи Северна Гърция.

• Тодор Корув

мограт“ отново доказва, че освен голям актьор е и сладкодумен разказвач. В това изобряване сигурно ще пропусна автор или издание, но добрата новина, че Тракийският научен институт възобновява работата по Енциклопедия „Тракия“ не мога да отмина. Това е значително научно и патриотично дело с проекция в бъдещето. И лек срещу забравата. Защото знаем, че до ден днешен в учебниците по история няма нито ред за разорението на тракийските българи.

СЛЕД СЕРИЯТА ТРУСОВЕ

Старите панелки най-издръжливи

Новите сгради в Перник май са пострадали при земетресението повече от старите панелни блокове, признава председателят на тракийското дружество „Тракия“ в Перник Петър Янков. След серията трусове с различна сила, които люляха района дни наред, все пак се оказва, че щетите в панелните апартаменти са по-малки. Най-пострадали са къщите в селата Дивотино и Мещица, разказва пред в. „Тракия“ Петър Янков. Той самият има къща в едно от двете села, на която е паднал коминът. Магазинът му в Перник пък е с изпопадала мазилка, вероятно качеството на цимента при новите постройки е по-лошо, предполага той. Все пак най-големи щети са претърпели паянтовите сгради без бетонни колони и пояси. Докато разговаряхме с председателя на дружество „Тракия“ по телефона, сеизмолози-

• Много покриви и комини пострадваха при серията трусове.

те отчетоха поредния слаб трус.

След като веднъж учебните занятия и дори матурата бе отлагана в Перник, нов, по-лек вторичен трус със сила 3,2

по Рихтер отново, за втори път, прекъсна контролното препитване. Най-хладнокръвните абитуриенти обаче не прекъснаха бала си заради люлеенето под

краката им. В сряда сутрин поредният - вече над 500 след 22 май - трус разлюля отново Перник. Епицентърът е бил на същото място, както при земетресението от 22 май - на 15 км дълбочина, близо до Перник.

Според кмета на града Росица Янакиева повечето хора са прекарали поредната нощ по колите си. Във вторник по решение на МВР шефа Цв. Цветанов перничани са били информирани какво става с мегафони, но вместо това да ги успокои, неясният бъртвей повече ги е изплашил. Затова и не са използвани сирените на Гражданска защита, коментира Росица Янакиева.

Атмосферата в града е напрегната, но специалисти съветват жителите на областта да свикват с вторичните трусове, които може да продължат с месеци. Психологът Христо Мононов обаче призова българското общество да помогне на пострадалите в Перник с каквото може. Например общините могат да изпратят свои строителни експерти за оценка на щетите, палатки и др.

Съюзът на тракийските дружества също призовава своите членове да помогнат на сънародниците ни с каквото могат. Дребните суми могат да се окажат много полезни за хората, изпаднали в беда.

Населяват Родопа с нова нация

Одрински професор обяви населението там за турско

Нова нация, помашка, населява Родопа, обявиха няколко учени, участвали в международна конференция „Помашите, версии за произход и съвременна идентичност“, която събра преди седмици в Смолян специалисти от България, Турция и Сърбия. Форумът бе посветен на 40-годишнината от смяната на имената на българомохамеданите. Негови организатори бяха Нов български университет, Институтът за изследване на близкото минало и германската фондация „Фридрих Науман“. Сред участниците бяха зам.-председателят на ДПС Али Осман Имам и депутати на движението от Смолянско и Благоевградско. Самото название „помаци“ според основния докладчик проф. Евгения Иванова от НБУ се наложило заради резултатите от изследване на НБУ и „Алфаришър“ от м. г., при което най-голямата част от тази група - 35%, се самоопределя като помаци. Причината, според проф. Иванова, било продължаващото отхвърляне на тези хора от двете големи общности в страната -

българи и турци. Това твърдение предизвика

зневната реакция на акад. Георги Марков

Ние отбелязахме по същото време в Смолян 75 г. от създаването на културно-просветната организация „Дружба „Родина“, разказа пред в. „Тракия“ известният наш историк. Това беше много възбуждащо тържество в читалище „Хр. Ботев“, където е основана и самата организация. И на следващия ден в един от хотелите случайно попаднах на тази псевдонаучна конференция, коментира той. На нея организаторите обявили, че се сформира помашки етнос и „ние трябва да дадем право на всеки да се самоопределя, както той желае“. Според акад. Марков е напълно обяснимо защо учените от БАН не са поканени за участие в този проект. Тъй като ние имаме етнографи, фолклористи, езиковеди, няма как да докажем „научно“ подобна теза, признава историкът. Според него се работи за сепаратизацията на държа-

■ В Смолян учени от БАН не бяха поканени

вата ни, което е изключително тревожно. Върхът на нахалството бе изказването на турския проф. д-р Ахмед Гюншен, който заяви, че още преди османците турците били на Балканите, разказва акад. Марков. Прабългарите също били турци, а Волжка България била една от многото турски държави. И дори на Михаил Иванов, бивш съветник на Ж. Желев, чак му стана неудобно и настоя да правим разлика между турци и тюрки, коментира академикът.

Според турския професор помашите били турци, понеже раз-

биранията им за раждане, смърт и сватба били еднакви като в Турция, те били

„българогласни турци“

В Гърция още преди Втората световна война наричаха българите от Македония и Западна Тракия „българогласни елини“. Оттам го е взел, това ми е познато, опонира историкът и разказва, че друг негов колега от Сараево направил заявление, че Тито направил мюсюлманска нация и при нас тя също имала бъдеще. Затова в изказването си Марков

обвини проф. Гюншен в пантюркизъм и в опити да се откъсва Османската империя с днешна Турция.

Става дума за националната сигурност. Българската държава трябва да се раздвижи в Родопите, там се правят най-различни пропаганди, обръкват се умовете на нашите сънародници мюсюлмани. Из джамиите се разпространяват книги на български, издадени вероятно в Турция, и това е много тревожно, твърди акад. Марков и призовава българското общество също да даде отпор на тези опити.

Лондонският мирен договор

Един златен месец за България

ДИМИТРИНКА СМОЛЕВА

На 28 май в салона на СТДБ софийското тракийско дружество отбеляза 99 г. от подписването на Лондонския мирен договор. На 30 май 1913 г. със съдействието на Великите сили в английската столица е подписано споразумението, в резултат на което България получава почти цяла Тракия на запад от линията Мидия-Енос, почти целия Егейски бряг с пет пристанища, значителна част от Македония. Освен това запазва Южна Добруджа и Западните

покрайнини, припомни в лекцията си по повод годишнината проф. Иван Филчев. Територията ни става 180 000 кв. км, което е с 5000 кв. км повече от отреденото ни след Санстефанския мирен договор. Това е свят ден за България, достигнала най-голямото си обединение. В чл.1 от Лондонския мирен договор се провъзгласява мир „за вечни времена“. А съгласно чл.2 Турция отстъпва всички територии на своята империя на запад от линията Енос в Егейско море до Мидия на Черно море с изключение на Алба-

ния. Лондонският договор възстановява мира между Балканския съюз и Турция. Но изостря още повече противоречията между балканските страни, припомни проф. Ив. Филчев.

Това е златно време за България, което, уви, трае само 1 месец. Балканските ни съюзници решават, че България е много облагодетелствана, и настояват териториите да се преразпределят, като си ги поделят страните, които съответно са воювали на тях. Т.е. печелят Сърбия и Гърция за сметка на България. Русия при-

зовава за мирно решаване на споровете. Но Цар Фердинанд и правителството, напълно лишени от реална преценка и анализ на обстановката и главозамаи от победите, решават със сила да отнемат претенциите на съседите ни. България обаче губи започнатата война и поражението е отразено в два мирни договора - Букурещкия и Цариградския. Според тях Сърбия и Гърция си разделят Македония, Южна Добруджа остава на Румъния, България получава само част от Беломорието. Турция ни отнема поч-

ти цялата Източна Тракия с много малки изключения. Така едномесечното ликуване от Лондонския мирен договор се заменя с ужасите и страданията от последвалите трагични за страната ни събития.

В края на срещата разяснения по темата за обезщетенията изнесе Христо Тепавичаров - дипломат от кариерата. Той поясни текстовете от Ангорския договор относно статута на собствениците на имоти и на самите имоти, от които произлизат редица трудности за решаването на проблема с компенсацията.

Събор „Божура“ официално без тракийци

Юбилейното 20-о издание на националния Странджанско-Тракийски събор, известен като Фолклорен венец „Божура“, тази година премина единствено като концерт на знаменитостите, изявили се на сцената му от неговото създаване. Не е тайна, че съборът е инициран от Съюза на тракийските дружества в България, че неговите участници и неговата публика са тракийци и голяма част от тях са наследници на тракийските бежанци. Тази година обаче съборът премина без знака на тракийци, ако не се счита фактът, че знамето на тракийската организация се вееше на сцената. И че всичките изпълнители са тракийци и по-голямата част от тях представляват тракийските организации в региона. Пробив в „отсъствието“ на тракийската организация направи забележителният изпълнител тракиец Манол Михайлов, който не пропусна от сцената да поздрави председателя на съюза Красимир Премянов. Организаторите не допуснаха от сцената да прозвучат други поздравления освен кмета на община Средец. Това се случва за първи път на това знаково за тракийци място. Но председателят на СТДБ Кр. Премянов остро напомни на кмета Иван Жабов, че форматът на националния Странджанско-Тракийски събор не трябва да се променя. Той е и ще остане дело и на тракийската организация.

Красимир Премянов заедно с представители на тракийското дружество „Екзарх Антим I“ - председателят Димо Карабелов, почетния председател Маруся Любчева, почти всички членове на УС на дружеството и много негови членове - аплодираха изпълнителите. А сред тях бяха Калинка Сгурова (член на Централното ръководство на СТДБ), Лазар Налбантов, доскорошен председател на бургаското дружество, и много индивидуални изпълнители и групи на тракийските дружества в региона.

■ Лазар Налбантов, също участва във фестивала

Изпълнен граждански дълг

ПРОФ. ПЕТЪР ПЕТРОВ

„Има книги, които могат да бъдат пропуснати, но книга като тази трябва да е настолно четиво за всеки българин.“ С тези думи акад. Георги Марков въвежда в неговата по обем, но богата по съдържание книга на проф. д-р Делчо Порязов „Погромът на тракийските българи през 1913 г. Разорение и етническо изстребление“. Поради големия интерес към нея в

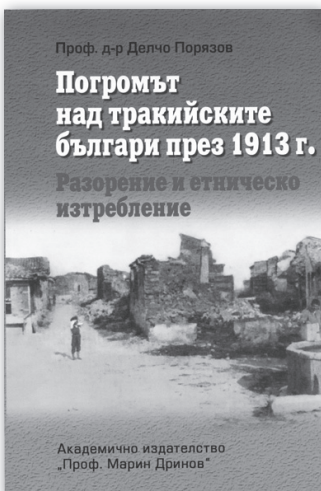
момента излиза второ издание. Книгата се състои от две части. Първата „Разорение и етническо изстребление на тракийските българи през 1913 г.“ е разширен доклад, изнесен през есента на 2008 г. на научна конференция в Кърджали. Втората - „Лирични сенки от трагичните събития през 1913 г.“, е историко-летописен пътепис за посещенията на потомци на прокудените тракийски бежанци по родните места на родителите им в Беломорска

Тракия. Тя е богато илюстрирана със снимки на местни войводи и дейци, руини на селища, паметници и др.

Проф. Порязов не се е поддал на изкушението да описва подробно събитията, той е подбрал само най-важните и най-ярките факти: избиване на хора, ограбване на имущество, насилия над жени, изселване от родните места. Особено покъртително е описанието на прогонването на населението,

станало по нареждане на турското военно командване. Огромната бежанска колона поема от Дедеагач, за да достигне до р. Арда при днешния град Маджарово. По пътя си тя е охранявана от четите на войводите Димитър Маджаров и Руси Славов. Нападана е многократно от турска войска и башибозук и дава много жертви. Не случайно в спомените на потомците това е „кръвеният път“ на техните родители и прадеди.

Във втората част на книгата проф. Порязов разказва за посещенията на тракийци по родните места. Главното му внимание е съсредоточено върху намиращото се в руини с. Съчанли, където лежат костите на неговите предци. Затова с умиление се четат редовете, в които разказва как е взел пръст от родната им къща и я е положил върху гробовете на родителите си бежанци в с. Горно поле, Хасковска област. С това той е изпълнил синовния си дълг. А с книгата си - един граждански дълг.

ДОЦ. Д-Р ГЕОРГИ МИТРИНОВ

от Института за български език
и литература към БАН

Доц. Митринов, вие сте автор на книгата „Южнородопските български говори в Ксантийско и Гюмюрджинско“. Защо решихте да се заемете с тази тема?

-Идеята дойде още когато се запознах с Помашко-гръцкия речник на Петрос Теохаридис. Тази книга на гръцкия краевед от Ксанти излезе през 1996 година. Трябваше да мине известно време, преди да я намеря в Гърция и да се запозная с нея. Всъщност моята книга представлява нейн критичен прочит. Аз цитирам гръцките и турските тези за произхода на местното българоезично население. Но те не почиват на никакви реални факти. Това са български говори и по всички характерни особености представляват част от българската езикова територия.

След като се появи речникът в Гърция, веднага от Института за български език публикувахме критичен материал в списание „Български език“. Проф. д-р Иван Кочев също написа материал и всичко умря дотам. Аз подхвапах да работя и имам много публикации по този въпрос, участвам и с доклади на научни конференции, на които отстоявам българската позиция, че твърдението за помашки език е необосновано. Свързвам го обаче с т. нар. „македонски език“. Ясно е, че всяка поява на регионална писмена норма на българския език в земи около България, които някога са били български и са населени с българско население, е политически акт.

-А как стои въпросът с шопския език?

-Не знам дали си спомняте, че малко преди да рухне Югославия в Белград активно афишираха наличието на един „шопски език“ на българите, оцелели в сръбския ад. Знаем всички колко са нашите сънародници с българско самосъзнание в Западните покрайнини. Въпреки всичко от Сърбия се опитаха да направят и този експеримент след успешния експеримент с македонския език, но така се случи, че Югославия се разпадна. Иначе щеше да има и „шопски език“.

-Вие ли разказали как изследвахте южнородопските говори в Ксантийско и Гюмюрджинско?

-Имах щастието и късметта да спечеля един конкурс за изследване на южнородопските български говори. Благодарение на това успях да премина цялата територия по долното поречие на река Места. Българоезично македонско население в Драмско вече няма. То по силата на

договорни отношения между Гърция и Турция през 20-те години на XX век е изселено и прогонено в Турция и в част от България. В момента това население е в Турция, компактно преселено в европейската част и в азиатската на отделни места. Но в Ксантийско и, забележете, Димотишко, понеже това не се знае, има една голяма група българоезични села, в които живеят мюсюлмани. Сега в Южните Родопи има компактно българоезично мюсюлманско население в Ксантийско, Гюмюрджинско и Софлийско. Бившото Софлийско, а сега Димотишко. Според актуалното гръцко административно деление териториите между река Марица и най-южните склонове на Родопите са към Димотишко, а не към Софлийско - старата административна

големи събора, където се събира много голяма част от населението, има и трети събор, в Ксантийско. Отделно от това всяко село си има нещо като събор, на който се събират хората от селото. Но на тези събори винаги витае, присъства духът на Турция - в повечето случаи се чака да дойде турският консул, който, забележете, винаги ходи, когато е поканен. А да сте чули български консул някъде да е отишъл? Българският консул се радва, че в двора на консулството в Солун открили паметник на Васил Левски. Да, това е чудесно, но тези хора не знаят ли колко българоезично християнско население има в Северна Гърция? Аз съм бил в села, в които, като влезете в едно кафене, все едно влизате в кръчма в България. Цялото отрупано със снимки на вой-

Помашкият език е политическо творение

тези връзки. Навремето, до 1944 г., когато е била отворена границата, е имало сключени много бракове. По селата роднините и сега се знаят и си ходят на гости. Защо в български села да не се иницират такива срещи на българска територия?

-Можете ли да посочите интересен пример от диалектите там, който да е разбираем и за неспециалистите?

-Още като влезе човек и като се разговори с местните хора, разбира за какво става въпрос, ако е специалист, разбира се. На мен един местен ми разказа как през 80-те години отишли една група съселяни да работят в Драмско и попадат в град Прохечене, който бил заселен с българи, а след това много от тях са били прогонени. Когато работели, си говорили на родния си диалект и някакъв човек се приближил и казал: „Вие какви сте?“ Попитал ги на български. „Защо питаш?“, отвърнали му те. „Защото говорите като мен“, казал човекът. Например и днес в езика на тези хора названията на месеците са български. Да кажем „големил“ за януари, „мартин“ за февруари, а изведнъж за ноември се появява названието „герговския“ - в такова мюсюлманско българоезично

село! И когато се разочопли тази работа, излиза, че названието е остатък от една стара християнска православна традиция този месец да се свързва с един християнски храм на св. Георги в Константинопол. Натъкнах се там на много интересен случай. Записвам названия на ледени висулки и на сущеници и изведнъж на самата граница, където човек никога не може да очаква да изскочи кой знае какво, ми се казва, че названието на ледените висулки е коледниче. Или названия от антропоними от български произход. Примерно Станко - това име не може да е гръцко. Всички названия от основния речников обхват на тези хора, свързани с бита, с храните, с частите на човешкото тяло, с родствениите връзки, са от български произход.

-Има ли доказателства за това?

-Колкото и да се пише, че тези думи били някакви помашки, те са български. На фонетично, на граматично, на лексикално ниво - всички тези говори на юг от границата и отсам границата са общи. А още по-важно е, че така нареченият „помашки език“ се свързва само с населението, което е помашко, мюсюлманско и няма нищо общо с българите.

Добре, но в Родопите има и българи християни. Диалектите са общи - на българите християни и на българите мохамедани.

-Ако държавата се намеси, нещата сигурно ще се променят?

-В Южните Родопи, в Македония, в Западните покрайнини, в Турция ние сме изоставили тези хора. Те търсят връзки с роднини и ги намират. Питат, примерно имат бабичани, от Бабек роднини, в две села в Странджанско. Одисеята на едно българско село Михалково е пословична. Това са българи мохамедани, бягат през 1912 г. в Турция. С хиляди перипетии успяват да стигнат дотам. Заселват се на три вълни. Най-напред до морето - не им харесало, по-навътре - пак не им харесало, след това чак до Странджа. И през 20-те години влизат във връзка с българския началник на граничната застава и цялото село бяга от Турция в Странджа заедно с добитъка за Михалково. Всичко пеш. Отиват в Михалково, там вече са се заселили българи християни. Една част от михалковци остават, другата част постоянни, постоянни и накрая пак си тръгнали. Тези хора са свързани с България.

Интервюто е препечатано от Агенция Фокус.

ПРЕДСТАВЯМЕ ВИ РУСЕНСКОТО ДРУЖЕСТВО „ТРАКИЯ“

**Верни чеда
на църквата и
отечеството**

РУСЕНСКИ МИТРОПОЛИТ НЕОФИТ

Свободолюбивият дух на българския народ, дълбоките корени на неговите традиции, силната вяра и привързаност към духовната майка кърмилница - светата Православна църква, всякога, но особено в дни на изпитания, са будели и развивали самосъзнанието на българите и са ги водили към духовно и национално обединение. Епохата на Възраждането е свидетелство за яркия стремеж на народа ни към свобода и независимост, жертвена любов към Бога и човека, с която пламтаха сърцата на велики герои, положили живота си пред олтара на родината.

Българите от Тракия с признателност тачат паметта на дедите си герои. Възстановяват се паметници, строят се храмове, организират се поклоннически пътувания, събори и юбилейни тържества, които носят радост, исторически знания и вдъхновение за народоползни дела. Младите тракийци се възпитават в дух на обич и вяроност към всичко родно и свято. Русенското тракийско дружество под ръководството на г-жа Геновева Божкова живо участва в общите инициативи на Съюза на тракийските дружества в България за честване на паметни събития и юбилеи, за развитие на тракийските райони на Балканите и превръщането им в обединителна сила за разбирателство и сътрудничество между трите съседни балкански народи - на Гърция, Турция и България.

Край Дунава четири поколения тракийци пазят спомена за родните земи

ГЕНОВЕВА БОЖКОВА

Преди повече от 110 години нашите деди, подгонени от робителите, намерили убежище и подслон на брега на Дунава, изживявайки много скръб и натрупана болка. Вече четири поколения тракийци живеят в Русе, пазят свято любовта към родното място и чисти своите корени.

След Илинденско-Преображенското въстание и трагичните събития през 1913 г. те идват тук напълно разорени, с едно вързопче в ръка и не винаги с най-важното в него. Голи и боси, тракийските бежанци прекрочват прага на свободната родина с надежда да започнат всичко отначало. В тези тежки години на изпитание те се опират на семейната и роднинската взаимопомощ, на традициите и обичаите. За неволниците бежанци тракийското дружество в Русе става духовен мост между миналото и настоящето и пази жив корена, присаден тук, край брега на Дунава.

В Русе се настаняват около 200 семейства, идващи от селата Булгаркьой, Тарфа (Източна Тра-

кия), Гюмюрджина, Чобанкьой (Дедеагачко), Дерекьой, Камила (Лозенградско) и други.

След Първата световна война Русенската община ги настанява в покрайнините на града - Тракията, Придунавска, Цаперката и други, които дотогава са били пустеещи земи. Парцелите се получават по жребий. Като индустриален център Русе дава поминък на голяма част от бежанците. Те се препитават и като моряци, рибари, шивачи, фурнаджии, гостилничари и др.

През 1921 г. се създава дружество Македоно-Одринско опълчение „Илинден“ с патронен празник 2 август - Св. Илия. За дейността, празниците и вечерите му четем в местния печат до края на 40-те години.

През 1955 г. тракийци се обособяват като отделно дружество не без помощта на Съюза на тракийските просветни дружества в България. Съюзен празник става 19 август - годишнина от Илинденско-Преображенското въстание. Името на новото дружество

е единодушно прието - „Капитан Петко Войвода“, а за председател е избран Янко Димитров, родом от Булгаркьой.

По-голяма и активна дейност дружеството развива след 1971 г., когато се сдобива със собственост, а и членовете му нарастват от 25 до 230.

Под ново име - „Тракия“, дружеството се възстановява през 1991 г. с председател д-р Димитър Граматиков. През 1994 г. получава юридическа самостоятелност и нов председател - Мария Антонова, която е преизбирана три мандата. В момента организацията се ръководи от Геновева Божкова.

Днес тракийско дружество „Тракия“ - Русе, е неразделна част от тракийската организация в България и с разнообразната си дейност заема подобаващо място в общественния живот на града. То се подготвя и да изпълни новата стратегическа цел на СТДБ - интеграция на Тракия в рамките на Европейския съюз, като по този начин с достойнство посрещне европейското бъдеще на страната ни.

НЕ ОТСТЪПВАМЕ И НА НАЙ-ГОЛЕМИТЕ

Как виждам Русенското тракийско дружество на 90 години? В сравнение с миналото разликата е голяма. Тогава дружеството съществуваше само на хартия. От няколко години всеки може да забележи, че то се развива - като започнем от вокалната група „Тракия“ и стигнем до отбелязването на всички исторически дати и събития, тържества и обичаи.

Въпреки че е малко по членски състав, нашето дружество не отстъпва и на най-големите в страната. Аз се надявам да продължи дейността си в същия дух и със същия ентузиазъм, а на най-младите хора завещавам да работят за каузата на тракийци, въпреки че сме вече в общото модерно и голямо европейско семейство.

МАРИЯ АНТОНОВА

ГОДИНИ НА ПРЕВРАТНОСТИ И ИЗПИТАНИЯ

В тракийската организация членувам от 1995 година. Оттогава съм и член на управителния съвет. Смело мога да кажа, че нашата организация е най-българската, че тракийци отдавна са в европейската общност, защото нерадостната съдба на бежанци ги е разпръснала из цяла Европа. В Русе те са преживели 90 години на повратности, възходи и падения. Но продължават да живеят задружно, като се стремят

да помнят и предават на поколенията нашата идентичност. Така виждам тракийското дружество в Русе във времето.

ПАНАЙОТ ЙОСИФОВ

ПОДДЪРЖАМЕ ДУХА НА РУСЕ

Повече от 90 г. заедно с русенци тракийци споделяме болките и радостите, свързани с историческата съдба на българския народ. Несъмнено през всичките тези години тракийци дават

институции в нашия град, които ще ни направят съпричастни към общия европейски дом.

ЛЮБОМИР ЗЛАТЕВ

ЗА ВСИЧКИ, КОИТО СЕ ЧУВСТВАТ БЪЛГАРИ

Аз съм потомка на тракийци от село Янурен /Беломорска Тракия/. Цървеният род, както и много други български, го нени от турците, бягат към свободна България. А в желанието си да бъдат сво-

родната България. Затова станах член на русенската тракийска организация.

ПЕТА КЪНЕВА

С ПРЕКЛОНЕНИЕ ПРЕД ПОДВИГА НА ДЕДИТЕ

С преклонение, с гордост, с достойнство говоря за тракийци и на моите малки ученици от пети клас и с 80-90-годишните наследници на тракийски бежанци.

Тракийци, клети, отломка нищожна от винаги храбър народ мъченик, дечица на майка, робина тревожна, и жертви на подвиг чутовно велик!

С уважение и обич към хилядите тракийци!

АВРАМ АВРАМОВ

ЯСЕН МЕСЕЦ ЩЕ ИЗГРЯВА

Режисьорката Адела Пеева направи документален филм, с който побутна доста надълбоко и нашироко из балканските страни. Побутна, защото е българка и защото Тракия е въжделената българска разпокъсана земя. Но днес ясно и отчетливо се поставя въпросът не за възмездие и за извинение дори, а за нещо, характерно за новия свят - удовлетворението! Колко още да чакат и как да чакат потомците на прокудените тракийци, за да получат уговорените репарации и овъзмездявания. Тъък проблем при членството на България в Европейския съюз. Но ако е за глобализация, то тракийци са много в нещата. Защото са разселени от Карпатите до Мраморно и Средиземно море и никъде за тях лоша дума не се е чула. И ми се иска, и вярвам, че тази песен „Ясен месец веч изгрява“ ще има своето достойно продължение в бъдещето.

АЛЕКСАНДЪР НЕДКОВ

Жажда за традициите

Тракийски младежи гостуват на Русе

НЕЛИ ПИГУЛЕВА

Когато преди време не без изненада научих, че в Русе има дружество на тракийци, това ме накара да се замисля. Естествено, първата ми вътрешна реакция беше „Нерде Ямбол, нерде Стамбул“ (в случая - Русчук). Не след дълго обаче се убедих, че няма нищо по-естествено от това тракийци, побегнали от негодите и трагедиите преди повече от столетие, да намерят в Русенския край атмосферата, която да им напомня за родните места.

Скоро неусетно бях увлечена от цветния ритъм на живота на русенските тракийци. Те ме привлякоха с чистата си жажда да катат традициите и да живеят заедно, като към това присъединяват и кореняци русчуклии. Не са много организациите, които могат за часове да съберат съмишленици - за русенското дружество на тракийци са достатъчни авторитетът на неговите лидери и увереността, че неговите сбирки никога не попадат в категорията на формалните „мероприятия“. Тракийци работят с душа и сърце, всеотдайно и убедително.

своя принос за културното и социално-икономическото развитие на града, поддържат жив патриотичния дух на русенското гражданство.

Традициите на българската народностна памет се съхраняват и популяризират с ревност до днес от тракийци в града. Русенското дружество „Тракия“ понастоящем е една важна брънка от културните

бодни, макар и бедни, те достигат до Северна България и се заселват там.

Моите спомени от баба и дядо са за техния бит и техния специфичен говор. Загубих ги рано и затова днес тракийската организация ми дава възможност да бъда близо до своя корен, да не забравям и да предам на своите деца и внуци силата на тракийския дух и обичта към

И с всички тях ние, съвременниците от 21-ви век, изпитваме преклонение, ние сме горди и с достойнство изричаме, че сме техни наследници.

Годишите, времето ни отдалечават от онова мъченическо минало, но споменът за него ни прави още по-твърди във вярата да се възраждаме.

Приспособявайки стиховете на Яворов, казвам:

Детски балони над „Илиева нива“

Близко 200 балона - в памет на тракийските деца, избити от османската войска през 1913 г. - полетяха в небето над „Илиева нива“ по време на Празника на тракийското дете, който се проведе на 1 и 2 юни край Ивайловград. За 12-а поредна година потомци на тракийски българи от цялата страна се събраха, за да положат цвете пред паметника на повече от 200 тракийчета, загинали при най-големия погром над българите от Западна и Източна Тракия. На тракийския младежки събор присъстваха председателят на Съюза на тракийските дружества Красимир Преманов, кметът на община Ивайловград Диана Овчарова, председателите на Женския тракийски съюз към СТДБ Петра Мечева и на Тракийския младежки съюз Димитър Иванов. Сред официалните гости бяха и народните представители от хасковски многомандатен избирателен район Иван Петров и Емилия Масларова.

От 2000 година след решение на централното ръководство на Съюза на тракийските дружества в България съборът на „Илиева нива“ се отбелязва като Ден на тракийското дете.

Националният младежки тракийски събор край Ивайловград събра хиляди участници и гости

Деца от цялата страна се събират тук, за да почетат жертвите и да съхранят жив спомена за събитията от 1913 г.

Тази година освен да покажат танцовите и музикалните си изпълнения малките гости имаха възможност да участват в създаването на алея на детската рисунка, да украсяват дървени лъжици, да играят шах, домино и „Не се сърди човече“.

Мемориалният комплекс „Илиева нива“ е издигнат през 1996 г. по настояване на тракийските дружества в България. Той става факт благодарение на Илия Русinov, който дарява земята, на

■ подкрепата на тракийските дружества в България,

на фондация „Капитан Петко Войвода“ и голям брой дарители.

Многобройните гости

поднесоха венци пред паметниците на героите, загинали за свободата и независимостта на България. След обяд на 2 юни тракийски състави се извиха на сцената на „Илиева нива“, а вечерта ансамбъл „Китна Тракия“ – Хасково, грабна вниманието на многобройните гости със своя спектакъл на площада в Ивайловград. Съставът за народни танци „Панагия сомела“ от Ферес, Гърция, и кърджалийският ученически гвардейски отряд създадоха прекрасна атмосфера в центъра на града. Финалът на младежкия събор бе положен от тържествен гвардейски марш и заря-проверка.

Преди няколко години отец Боян Саръев бе предложил чрез Пловдивската митрополия в Светия синод да бъде внесено предложение за

■ канонизация на 204-те тракийчета,

изклани от башибозука край брега на Арда, както и на двамата братя от Златоград Борис и Серафим Родопски. Те са българо-мохамедани, приели християнството през 1912 г. и убити мъченически от турците половин година след това. Тогава отец Саръев коментира, че Българската православна църква днес има нужда от нови светци, но за съжаление идеята все още няма никакво развитие.

За драмата на тракийските българи съвременниците ни знаят твърде малко. За

повечето съдбата на децата, както и на двамата братя е малко известна. След Балканската война Западна Тракия е свободна само няколко месеца - от края на 1912 до средата на 1913 г. Когато българската армия се оттегля по силата на международните споразумения, започва нова турска окупация, придружена от

■ тоталното обезбългаряване на Тракия.

Изгорени са много български села, сред които Сачанли, Манастир, Доганхисар, Дервент. Западноевропейските консули призовават българското население да се събере в Дедеагач, за да се евакуира с кораби до Варна и Бургас. Тогава в града се стичат над 40 000 души, но консулите не изпълняват своето обещание. Хората тръгват да се спасяват от Дедеагач през Фере и Армаганската долина към стара България. Границата минавала през днешно Маджарово. По пътя керванът бил нападан на няколко пъти от башибозуци и стотици хора били изклани. Но най-страшно било голямото клане при самия град Маджарово, тогава Ятаджик. На брега на Арда са посечени между 2000 и 8000 човека. Заедно с убитите по пътя става дума за унищожени над 18 000 души.

Първият, който описва този геноцид, е акад. Любомир Милетич. Само година след кървавите събития, през 1914 г., той

обикаля лобните места и прави снимки на още непогребаните жертви. Тогава и написва своята знаменита книга „Разорението на тракийските българи през 1913 г.“, която се смята за

■ библията на тракийци.

Мемориалът „Илиева

нива“ е издигнат в памет на всички деца, избити по този близък стоклометров път. Много от тях загиват край днешното село Аврен, Крумовградско, други в местността Саржевата колиба, където са изклани накуп 50-60 деца. Числото на избитите е получено от списъците, съставени от акад. Милетич.

Кой поръча възродителния процес?

Несериозно е да се приема за самоинициатива на Т. Живков

ДИМИТЪР ИОНЧЕВ

Продължение от бр. 10

Тенденцията на турската политика към България и през годините на Студената война запазва своята същност. Тя е гъвкава и последователна в преследване на своите външнополитически цели. Важно място в тази турска политика и при тази ситуация придобива отново изселническата пропаганда отпреди Втората световна война. Но в нея се появяват нови прийоми, произтичащи от идеологическата борба. Целта са дестабилизация на България във вътрешен план и международното ѝ дискредитиране. Турската политика, присвоила си ролята да защитава правата на всички мюсюлмани, и при тези условия се вражда в концепцията за засилване процесите на турчеене сред мюсюлманското население в България. Стреми се да внушава убеждението, че Турция е родината им и че е готова да ги приеме. През всичките години на Студената война Турция поддържа постоянно открит изселнически въпрос, като избягва да го реши.

В началото на 80-те години, въпреки нарасналото напрежение между САЩ и СССР и скалъпената „българска следа“ в атентата на 13 май 1981 г. срещу папа Йоан-Павел II, във вътрешен план няма опасност за дестабилизация на българската държава. В изострената международна обстановка, по думите на Тодор Живков от 7 септември 1984 г.: „Рейгън и неговата администрация много добре са преценили какво представлява България... Те си дават ясна сметка, че не могат вътре да ерозират страната. Това е невъзможно. България не е нито Унгария, нито Румъния, нито Полша, даже не е Чехия и ГДР. Вътрешно не могат да ни ерозират, каквото и да правят. Следо-

вателно не им остава нищо друго, освен да ни дискредитират международно. И тази линия се възприе. Имаме информация, че през септември ще започне нова кампания срещу България от страна на реакционни сенатори. И ние не знаем до утре какво ново ще предприемат срещу нас.”

При такава ситуация в края на годината и началото на 1985 г. се извършва смяната на турско-арабските имена на българските граждани мюсюлмани.

Този акт влиза в историята с името възродителен процес. За него е изприказвано и изписано немалко и продължава да се пише и говори. Неотдавна Народното събрание прие и декларация по него. Това не е случайно. В политиката

■ няма случайни неща

Няма случайности и в перфидната политика за обезличаване националната идентичност на българите и за разбиване на българската държавност през всичките тези 22 години на бандитския модел на прехода. В тази политика се вписва и въпросната декларация. Не е случайно, че вносителят на декларацията е Иван Костов - важна фигура в този бандитски модел.

Колкото и да е изписано по възродителния процес, още няма отговор на въпросите: Кой го предлага? Кой иницира сменянето на имената на българите мюсюлмани (турчеещи се или - както някои ги наричат, а и по-голямата част от тях днес сами се наричат - турци)? На българите мохамедани

■ вече бяха сменени имената,

и то доста по-рано. Искра Баева и Евгения Калинова след

■ Парламентът прие декларация, предложена от Иван Костов, която противоречи на българските интереси.

продължителна работа по подготовка на архивните материали за т. нар. възродителен процес в предговора на т. II стигат до извода, че: „Според наличните документи в българските архиви това самостоятелно решение не е координирано или „разрешено“ от съветското ръководство.” Значи то е взето „самостоятелно“ от българското ръководство начело с Тодор Живков. Но не се вписва в политиката на българската държава към турчеещите се българи мюсюлмани. Не случайно за него не беше подготвено не само българското общество, но и силите за сигурност. Не е случайно, че по-късно стовари цялата вина върху тях. Несериозно е да се приема също, че това е самоинициатива на Тодор Живков. Значи някой му я е подсказал и го е убедил. Въпросът е: Кой е той?

На този въпрос не дава отговор и Костадин Чакъров, съветник на Тодор Живков. Чакъров вероятно има информация, но не споменава никъде в своите книги, интервюта и писания, което също едва ли е случайно.

Да се върнем към предговора на т. II на „Възродителният процес...” и по-точно в неговия край. Авторите поставят редица въпроси, чакащи отговор. Посочват, че и „външният фактор е не по-малко важен за разбиране на събитията в нашата страна, която се намира на такова кръстопътно място”, без да конкретизират кой е този, обобщено казано, външен фактор. В началото на 80-те години на миналия век основ-

ният фактор по отношение на България е СССР. Видяхме, че възродителният процес „не е координиран или разрешен“ от Москва. Значи този фактор отпада. В хода на статията, с цел да намерим отговор на този въпрос, се постаряхме да очертаем най-общо тенденцията на турската политика към българите и България в един продължителен период.

Нямаме възможност да се спираме на позицията на Анкара, възродителния процес и българо-турските отношения, като се почне от срещата през януари 1985 г. между Тодор Живков, Седат Гюнерал - генерален секретар на Президентството на Република Турция, и Баки Илкин - директор на Канцеларията на президента на Република Турция, специални пратеници на Кенан Еврен. И се стигне до събитията от пролетта и лятото на 1989 г. Проследявайки турската политика през целия XX век, се вижда, че в нейната логика този процес не се вписва. Инспирирането от Анкара може да отпадне.

Другият меродавен фактор от онези години са САЩ. И не случайно Тодор Живков посочва, че „ние не знаем до утре

■ какво ново ще предприемат срещу нас”

Въпросът дали този процес е инициран от Вашингтон остава открит. А днес САЩ са в още по-силни позиции - те са световна суперсила и световен арбитър.

Вярно е, че през всичките изминали години на т. нар. демократичен преход възродителният процес ловко се използва от Турция за засилване на турчеенето сред българите мюсюлмани. Не е случайно, че днес въпросната декларация срещу него се появя-

ва във време „ни в клин, ни в ръкав”. Не случайно я внася и Ив. Костов, а се приема от едно мнозинство в Народното събрание, послушно на чужди сили. Днес тази декларация може да е удобна на Анкара, но тя е много по-удобна на онези, които са инспирирали възродителния процес. Целта едва ли е само „замитане следите” на това престъпление срещу българската нация и скриване на историческата истина. Въпросната декларация освен че цели да поддържа раната открит и разединява българската нация, вероятно преследва много по-сериозни и далечни цели.

Вече посочихме, че разкриването и осветляването на инициаторите на събитията с арменците през Първата световна война е задължение преди всичко на днешните турски и арменски историци. За възродителния процес от 80-те години добре ще е, ако българските и турските историци се постараят безпристрастно да го осветлят. В интерес не само на България, но и на Турция, е да се търси отговор на този въпрос.

В Турция

■ Орхан Памук

Икономическият взрив угаси вълнението по Европа

Икономическият взрив угаси вълнението по Европа, казва турският писател Орхан Памук, носител на Нобелова награда за литература, в интервю за испанското списание „Ел Паис“, цитирано от БТА.

„Вече не плача, че не напредваме към Европа. Европа продължава да бъде сън за богатата класа, но икономическият взрив угаси вълнението по Европа“, казва в интервюто Памук. Сърцата на хората в Турция, особено на онези, които вярваха в обединението с Европа, са наранени. Първо, изявленията на германския канцлер Ангела Меркел и на доскорошния френски президент Никола Саркози, после - икономическата криза и фактът, че Турция остана незасегната от финансовата криза през 2008 г. - те направиха трудно осъществяването на европейската перспектива на Турция, смята Памук.

По думите на романиста в момента в Турция безпокойството идва от две неща - от намаляването на влиянието на военните и от кюрдския проблем.

„Аз мисля, че най-важният проблем е кюрдският. Правителството не знае как да подходи с търпимост и по мек начин към решаването на този проблем, като продължава да използва стари методи, за да го реши“, казва Нобеловият лауреат. Той говори и за заможната класа в Турция, като изтъква, че тя не е само в Истанбул, а има и такава, която идва от Анадола.

Вече има една нова буржоазна класа, която дойде от Анадола, силно свързана към религиозните ценности и подкрепя управляващата Партия на справедливостта и развитието. Истанбулската буржоазия се чувства некомфортно от това, смята Памук.

Но нека не забравяме, че през последните 10 години и именно с това правителство Турция стана по-богата. Истанбул и неговата буржоазия също. Тази буржоазия в продължение на много години използва прозападната ориентация за забогатяване и тази нова ситуация сега малко я дразни, заключава Орхан Памук.

Туристите казаха „не“ на Гърция

Туристическият сезон трябваше да е слънчевият лъч на надежда в затъналата в икономическа и политическа криза Гърция. Вместо това обаче прогнозата е облачна. Резервациите на туристи от Германия и останалите европейски държави спаднаха драстично, съобщава „Уолстрийт джърнал“.

Отдръпването трудно може да се приеме като изненада предвид възможността туристите да станат жертва на уличен протест или да останат блокирани с часове заради стачка.

Само за май предварително запазените летни ваканции са намалели с 1/3 на годишна база. И всичко това се случва на фона на интензивната рекламна кампания на балканската страна, която все още е без правителство.

Според данни на Асоциацията на гръцките туристически предприятия ранните резервации за летния сезон са намалели с 15% в сравнение с миналата година. По този начин рекордът от 16.4 млн. посрещнати туристи миналата година остава непостижим, казва Андреас Андреадис, президент

на асоциацията.

Разочароващ туристически сезон е последното нещо, от което Гърция се нуждае. Това перо от индустрията покрива една пета от икономическата активност в страната и осигурява работа на една шеста от заетите.

Ако спадът в записванията продължи, това ще означава, че 1.5 млн. туристи по-малко ще посетят страната, както и 100 хил. сезонни работни места са в опасност. Всичко това ще доведе до още проблеми за изтънелия бюджет на Гърция.

Настроението в историческия квартал „Плака“ в Атина е минорно. Един от продавачите разказва, че продажбите на сувенири са спаднали с 50 до 60 на сто на годишна база. Тамара Таскалян коментира, че туристите се страхуват да идват в Атина и че чужденците смятат гръците за терористи.

Великобритания и Канада вече предупредиха гражданите си, пътуващи до Гърция, да стоят настрана от демонстрациите. През февруари пък протестиращите гориха германско знаме, което отблъсна много от германските туристи.

Отзвук от събора в Ахелой

ДИМО КАРАБЕЛОВ

На Спасовден Ахелой събра над 90 колектива и индивидуални изпълнители за участие във вече традиционния тракийски християнски събор, посветен на празника на града. Организатори бяха кметството на Ахелой, община Поморие и читалище „Светлина-1934 г.“ в града.

Сред многото гости бяха зам.-кметът Янчо Илиев и делегация от унгарския град Аяк, водена от кмета му г-н Миклош Керекеш. Гостуваха и председатели на тракийски дружества от общината, областта и страната.

Кметът на града Иван Георгиев откри събора. Той ръководи града вече втори мандат, избран с листата на тракийци от Ахелой.

Всички колективни и индивидуални изпълнители впечатлиха с прекрасни мелодии и ритми, които изпълваха града през целия ден. Виеше се и пъстър венец от многоклатни хора.

Публиката посрещна изпълненията с бурни овации. Тази година сред изпълнителите имаше много млади хора. Преобладаваха странджанските и тракийските песни, но свеж полъх поднесоха и гостуващите колективи от гр. Добрич, както и характерните изпълнители от с. Козичено.

Участниците бяха журирани от комисия с председател г-жа Мара Генишева. Съборът имаше конкурсен характер. Отличени бяха колективи за цялостно представяне; за фолклорни танци и обичаи; клубове за автентичен фолклор, индивидуални певци и инструменталисти. Най-радостни бяха Мария Мартинова - на 6 г., от гр. Ахелой, десетгодишните Павел Димов и Стиляна-Роса Матева. Във възторг бяха и по-големите

ученици, които не за първи път се изявяват на тази сцена.

Отличените получиха грамоти и награди.

Всичко това спомогна регионалният тракийски християнски събор в Ахелой да се превърне във фолклорна емблема на града - всеки млад изпълнител да мечтае да се изяви на тази сцена, всеки посетител да чака с нетърпение следващото издание на събора.

В Пловдив обсъждат съдбата на фолклора

На 13 юли в Града на тепетата национална конференция ще обсъжда съдбата на българския фолклор. Нейни организатори са тракийското дружество „Войвода Руси Славов“ - Пловдив, Тракийският научен институт и Съюзът на тракийските дружества в България, а така също Етнографският институт и музей към БАН, Пловдивският университет, Академията за музикално, танцово и изобразително изкуство и Ансамбъл „Тракия“. Повече подробности за участниците и съдържанието на докладите ще публикуваме в някой от следващите броеве на в. „Тракия“.

Еврорегионите укрепват сътрудничеството си

Териториалното сътрудничество в разширяваща се Европа обсъди на своето заседание от 17 май в Истанбул Асоциацията на еврорегионите. В него взе участие и Стефан Танев - член на Централното ръководство на СТДБ. Домакини на форума бяха регионалната Асоциация на общините „Тракиякент“ и Националната асоциация на общините в Република Турция. При откриването на заседанието приветствия поднесоха г-н Мартин Рамирес - генерален секретар на Асоциацията на еврорегионите, г-н Кольо Милев - председател на РАО „Тракия“, г-н Адем Далгъч - председател на „Тракиякент“, и г-н Хайретин Гюнгор - генерален секретар на Националната асоциация на общините в

Република Турция.

Участие в заседанието с доклади по темата взеха: Мартин Рамирес, Хайретин Гюнгор, д-р Адем Далгъч, доц. Иван Върляков - директор на РАО „Тракия“, и др.

Положителна бе оценката на усилията на сдруженията да подпомагат представители на бизнеса не само при контакти, но и при укрепването им. Похвалени бяха и дългогодишните ангажименти на РАО „Тракия“ и „Тракиякент“ за облекчаване на визовия режим за турски граждани - представители на местната власт.

В срещи между сдруженията РАО „Тракия“ и „Тракиякент“ бе обсъдена цялостна програма за развитие на сътрудничеството.

СЕЛО ЕФРЕМ ОТНОВО ИМА ЦЪРКВА

ГЕОРГИ ДИНКОВ

Земляческата среща в с. Ефрем, община Маджарово, събра на 26 май много от потомците на бежанците от Мала Азия и Беломорска Тракия, които са живели в селото. Така пред многобройна публика тържествено бе осветена и възстановената църква. С автобуси и коли в някогашното родно място на бащите си пристигнаха тракийци от София, Хасково, Пловдив, Кърджали, Ст. Загора и др.

До началото на миналия век селото е било населявано от гърци, които сколасали през 1886 г. да вдигнат една от най-големите църкви в района. През 1913 г. те се изселили и на тяхно място дошли тракийски бежанци от Беломорска Тракия. В църквата

■Обновеният храм отново посреща миряните.

се събирали християните от Ефрем и околните села. Само че след това на сградата повече не бил правен никакъв ремонт. Още преди двадесетина години някои от стените се пропукали, дъждът и снегът започнали да влизат безпрепятствено вътре. Постепенно престанали да се извършват богослужения, нямало нито

свещеник, нито кой да се грижи за църквата. Това особено много тежало на местните хора. Заради това преди две години се сформирал инициативен комитет за набиране на средства за ремонт. Той бил оглавен от проф. Георги Янков, който пише и книга за историята на селото. Основно даренията дошли от бизнес-

мени от община Маджарово. Димитър Костадинов, Стоян Божинов, Станимир Милев и др. не само дарили пари, но и с доброволен труд помогнали за възстановяването на храма. В основни линии за тазгодишния празник на св. Атанас строителните дейности приключили. Останали са само някои дребни довършителни работи.

На празничното осветяване многобройните гости през целия ден палиха свещи за здраве в обновения храм, правиха дарения. Накрая, както си е редно на такъв голям празник, бе раздаден и курбан. Народен оркестър, певческа група и индивидуални изпълнители забавляваха публиката до късно вечерта. Накрая на площада се изви весело хоро.

МИХАИЛ МИХАЙЛОВ

Празникът „Св. св. Константин и Елена“ тази година бе честван особено тържествено в село Червенаково, община Твърдица, Сливенска област. Той започна в църквата, която носи имената на светците, и на този ден отбелязва своя храмов празник. Тържеството бе открито от кметския наместник Петър Стоянов, който е и председател на учреденото през януари тракийско дружество в селото. Повечето жители на Червенаково са потомци на бежанци от Одринска Тракия. Както може и да се очаква, членовете на дружеството, което е и последното учредено в Сливенския регион, взеха най-активно участие в организацията и събитията, съпътстващи празника. След откриването се състоя тържествен

ЧЕРВЕНАКОВО ПРАЗНУВА

водосвет, а после бе раздаден осветеният курбан.

На празника присъства цялото ръководство на Твърдишка

община. От Сливен пристигна ръководството на ТД „Лазар Маджаров“ - председателят Кирил Киряков и неговият заместник

Стоян Матушев. Киряков също поздрави домакините с празника.

Сред гостите от Старо село бяха хорът при читалище „Звезда 1928“, ръководен от кметската наместничка Анна Друмева, и тракийското дружество „Георги Кондолов“ с председателя си Иван Маринов.

На площада пред кметството се състоя празничен концерт, в който взеха участие женската певческа група при читалище „Отец Паисий 1928“ в Червенаково, хорът при ТД „Лазар Маджаров“ в Сливен и хорът от Старо село. Накрая по традиция се изви и общо хоро при музикалния съпровод на фолклорна група от съседното село Селиминово.

Нашата поща

Настоятелността на пресата за разрешаването на имуществения въпрос и обезщетяването на тракийските бежанци не е достатъчна. При наличието на толкова много телевизии и вестници обществеността ни знае твърде малко за този висящ от толкова години въпрос. Необходимо е тя да бъде по-добре запозната. Трябва и по-голяма настоятелност от

гражданите, от страна на различните партии, от депутатите. Нужно е ново задвижване на въпроса и с помощта на ЕС. Не настояваме ли, скоро обезщетения няма да видим. Иначе нека двете страни - България и Турция, си се уважават, нямаме нищо против.

КОНСТАНТИН
КАВАРДЖИКОВ, ЯМБОЛ

Честито!

Централното ръководство на СТДБ и редакцията на в. „Тракия“ поздравяват най-сърдечно рождениците на съюза през юни:

1. Елена Алексиева Мурджева	Поморие 03.06
2. Васица Георгиева Вангелова	Свиленград 03.06
3. Благой Георгиев Атанасов	Пазарджик 07.06.1960 г.
4. Митрополит Кирил Петров Ковачев	Варна 08.06.1954 г.
5. Кирил Петров Йорданов	Варна 14.06.1956 г.
6. Таньо Иванов Стайковски	Мадан 21.06.1946 г.
7. Богдан Иванов Бонев	София 22.06.1949 г.
8. Петър Николов Янев	Бяла 23.06.1943 г.
9. Геновева Петрова Божкова	Русе 25.06
10. Николай Енев Димитров	София 28.06.1965 г.

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А

Печат: ИПК „Родина“

Абонирайте се!

Каталожен
номер

759

Издава: Централното ръководство

Редакционна колегия: чл.-кор. на БАН Васил ПРОДАНОВ, проф. Иван ФИЛЧЕВ, Никола Инджов и Тодор Коруев; Главен редактор: Соня АНГЕЛОВА, отговорен секретар: Васил ЖЕЧЕВ; e-mail: vestrakia@abv.bg, stdb_sofia@abv.bg, тел. 02/986 71 26; факс: 02/987 57 53

КОРЕСПОНДЕНТИ: Михаил ЖЕЛЯЗКОВ (Бургас) - 056/86 16 76; Веселина АЛЕКСИЕВА (Варна) - 0888 89 59 27; Наско ТОДОРОВ - 0878 83 39 92; Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) - 076/60 13 67; Бойка БОРАДЖИЕВА (Пловдив) - 032/67 35 18; Димитринка СМОЛЕВА (София) - 02/884 25 59; Михаил МИХАЙЛОВ (Сливен) - 044/62 48 53; Виолета ФИЛИПОВА (Смолян) - 0301/63 008; Златка МИХАЙЛОВА (Хасково) - 038/632 060; Маргарита НАЧКОВА (Шумен) - 054/86 99 52; Мария ИВАНОВА (Ямбол) - 046/66 35 40

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC: STSABGSG

Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

Те не паднаха, те се вдигнаха за Тракия

НИКОЛА ИНДЖОВ

Има едни мили на сърцето ми убежища на тракийски бежанци, раздвижени като мравуняци и разговорливи като кошери... Могъщите градове Варна и Бургас и прелестните туристически, рибарски, земеделски градчета по Черноморието; китни селца покрай долните течения на устремените към Беломорието реки Арда, Тунджа и Марица; вграденият в Тракия със своите висоти многоименен полис на всички епохи Кендрисос – Евмолпиас – Филипополис – Пулпудева – Тримонциум – Улпия – Флавия – Юлия – Пълдин – Пловдив – Филибе – Пловдив. И Родопата – щит пред сърцето на Тракия.

Това е българският югоизток, предоставен като изгнаническа територия за чедата на Тракия, която обаче изгнаниците превърнаха в своя обетована земя и където за тях най-сетне роден край и родна държава придобиха единен образ и подобие. Макар че в историческата памет на бежанците родината, държавата е тук и днес, а родният край – там и вчера...

Аз помня, че в благосклонните към ориста ни убежища бежанският живот проличаваше и защото сред многото православни свещенодействия ние, придошлите от друга България, не правехме одуша-задушница. Празнувахме Великден и Коледа, светците, които възричахме с имената си, Цветница и Трифон Зарезан, но нямаше задушница, защото нашите гробища бяха

•Ярослав Вешин „На нож“

останали при нашите люлки. Там...

Тук българският бежански югоизток остана навеки осеян със скромни паметници, побити на слънчасали селски мегдани, до черкви с дървени клепаля, на Вълчи връх и Черни рид, в преддверието на прохода Маказа. Знаци на позабравен живот и на притихнала слава, тези паметни-

ци в нашето тракийско съзнание изглеждат величествени по една разбираема причина – съградени са в чест на известни и неизвестни ратници, на редовни набори и на доброволци от народни опълчения в единствената Отечественая война на България – Балканската. Война не за присъединяването на Тракия към България, а за възвръщането на

български народ в исконната отечествена покрайнина Тракия. Обезбългарена с огън и меч, обезкръвена с немилостиви договори между Великите сили навремето. И не царски-генералски, това са войнишки паметници – някъде от гранит, някъде от цимент, но навсякъде белег на родолюбив подвиг. Героите на Балканската война не паднаха за Тракия,

не, те се вдигнаха за Тракия! Вдигнаха се от нищетата на битието, от непосилния работнически и селски труд, от сиромашки хижи със сламени стрехи. Те – занаятчийци, овчари, ковачи, миньори, медникари, градинари, зидари, селски учители, прекъснали науките си студенти, млади поети и млади художници... Не паднаха за Тракия, а се вдигнаха!

Падна Одрин и се вдигна над крепостта му българското знаме!

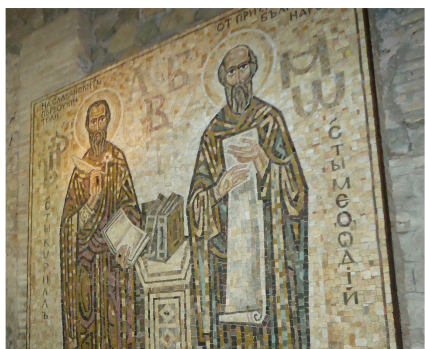
Ние, тракийците, наричаме нашите мъртви „ангелски човечеци“ – мимолетни видения в среднощни безсъния, вятърни сенки на деди и прадеди в душите ни, незрими закрилници на нашия тракийски дух. Те са там, където сме ние, и ние ще отбележим стогодишнината на отечествената война за Тракия навсякъде! В гарнизонните градове на Първи конен полк, на 36-и пехотен Козлодуйски полк, на 18-и Ловчански полк, на 23-ти Шипченски пехотен полк, на 13-и Рилски пехотен полк, на 25-и Драгомански полк. По незабравимите места на опълченските сборове. В Народното събрание. В Хасково, Асеновград, Харманли, Димитровград, Елхово, Ямбол, Сливен, Нова Загора, Карнобат, Тополовград, Свиленград, Любимец, Симеоновград, Кърджали, Момчилград, Ивайловград, Крумовград и в другите убежища на тракийските бежанци.

Но и в Стара Загора – тогава команден пункт на победата, силов поле на военностратегическите замисли. Днес – седилище на Тракийския женски съюз, на Тракийския младежки съюз, на тракийското дружество, назовано с исторически предимства – „Одринска епопея“. Това е градът, който пръв възвести идеята националното честване на Балканската война да започне от сърцето на Тракия. А сърцето на Тракия – това е Стара Загора!

Продължава от 1-ва стр.

Днес мраморният бюст на Войводата, дело на скулптора проф. Валентин Старчев, обхожда сякаш с поглед Вечния град от висотата на хълма Джаниколо.

Делегацията на СТДБ поднесе букет от прекрасни рози и пред гроба на Константин-Кирил Философ в базиликата „Сан Клементе“. Криптата, в която се намира гробът на равноапостола, е изпълнена с мемориални надписи, дарени от различни славянски народи. През 1929 г. там е поставена мозайка, подарък от България, с портрета на св. Кирил и с надписи на български и италиански език. При гроба редовно се извършват

молебени и литургии. Дори папа Йоан-Павел II се е молил там за благоденствието на славянските народи.

Десетилетия преди това обаче внезапно гробът на Кирил се оказва празен. Неговите мощи неизвестно как изчезват. Появяват се отново чак през 60-те години на 20 век, когато в семеен параклис край Анкона ги открива ирландският свещеник падре Бойл. Те са върнати отново в базиликата „Сан Клементе“ и са зазидани в олтар.

За тържествената церемония през 1963 година, на която лично присъства папа Павел V, разказва в книгата си Асен Марчевски, който е бил пре-

водач на трима папи. „Нещо изключително важно за нас, българите: по лично нареждане на папата, обредът по връщането на мощите на Свети Кирил е отслужен от българин – от католическия екзарх Кирил Куртев. И не само това – поканен е и българският посланик в Рим. Една твърде смела стъпка на Светия отец – той кани на един чисто католически ритуал посланик на тогавашен комунистически режим. Но с това си решение папата е желал да подчертае изключителното значение на България и българите към опазване на делото на светите братя...“

Но днес, за съжаление, докато „Сан Клементе“ влиза в маршрута на почти всички официални делегации от страната ни, паметникът на Капитан Петко Войвода в Рим все още е място за поклонение главно на тракийци.

Тракийци поднесоха венец пред бюста на Капитан Петко Войвода

•М. Люцканов, проф. В. Проданов и Г. Божкова поднасят рози пред гроба на Константин-Кирил Философ.